

Глас

Народно-ослободилачког покрета у Босанској Крајини

Год. I

23 септембар 1943

Број 7

ЗА УЧВРЋЕЊЕ АНТИФАШИСТИЧКОГ ФРОНТА ЖЕНА

У часу великих и јуначких борби Црвене армије која швапске целате немилосрдно уништава и гони на Запад, у дане када предајом Италије и пропању фашизма у њој претстоји пропаст свих хитлеровских насилничких творевина, састајемо се ми, жене Крајине, да након 26 мјесеци крваве и тешке борбе свих наших народа против фашистичких угњетача и њихових слугу, одржимо своју прву Обласну конференцију Антифашистичког фронта жена. Ови велики дани побједе наше руске браће на Истоку и наших енглеских и америчких савезника на Средоземљу, величанствене побједе наше војске у Словенији, Далмацији, Приморју и широм читаве наше земље уливају нам још више вјере у побједу наше праведне ствари.

Намјере окупатора да уз помоћ издајница изазове мржњу међу нашим народима, пропале су. То се данас најбоље види у величини и снази Народно-ослободилачке војске у којој су удружена великом идејом ослобођења сва српска, хрватска и словеначка браћа. Јединство наших народа исковано у народно-ослободилачкој борби уз пуно учешће и нас жена осујетило је подлу и краву намјеру окупатора, да се међусобно уништавамо.

Жене Босанске Крајине узеле су масовног учешћа у народно-ослободилачкој борби, оне су допринијеле широког размаху устанка и на тај начин дале нашој борби општенодржни карактер. Велика је љубав и брига наших жена за Народно-ослободилачку војску. Оне то показују упорним свакодневним радом.

Њихова је помоћ свестрана; оне учествују на најразноликије начине у покрету. Крајишка жена се бори са пушком у руци, ради као болничарка, она се брине да обује и утопли наше борце, прекопава цесте, трга пруге, сабира лџетину и обавља курирску службу. Она је постала ступ позадине, озбиљна снага у народно-ослободилачкој борби. Наша жена не само да се бори и ради у устанку, него узима пуног учешћа и у политичком и друштвеном животу. Укинута је политичка запостављеност жене. Она је постала равноправни члан друштвене заједнице. Жене су и прије рата водиле борбу против ненародних режима и бориле се за своја друштвена и политичка права, али у устанку жена је тек могла уз свестрано учешће у борби и уз велику

помоћ коју јој је пружила Комунистичка партија остварити та своја права.

Наша се жена у народно-ослободилачкој борби препородила. Слобода коју је стекла дала јој је могућност да развије многе своје способности које у доба противнародне владавине и окупаторског насиља нису могле доћи до изражаја, и она, до јуче незнатна, задивљује данас читав свијет.

У овој борби крајишке жене положили су многобројне жртве на олтар домовине. Крајишке жене не могу никад заборавити страшна звјерства усташких разбојника, који су на бајонете набодењу дјецу називали својим заставама, чинили свакојака насиља, убијали дјецу у наручју мајки. Оне неће никада заборавити четничке крвнике и убојице Младена Стојановића, Здравка Челара, Данице Матарић, Аише Карабеговић, Рајка Боснића, Хасана Кикића, и других, неће заборавити звјерства и насиља попа Ђујића, Мане Роквића, Дреновића и Тешановића. Крајишка жена неће дозволити да те огавне издајнице, заклетници непријатељи народне слободе и равноправности жене, и даље помажу окупатора у нашој земљи. Чврсто збијене у народно-ослободилачке редове ојачаће народно-ослободилачки покрет и тако убрзати слом фашиста и њихових плаћеника четничко-усташких изрода.

II.

У току народно-ослободилачке борбе у којој су узеле широког учешћа и жене, никла је и омасовила се организација Антифашистичког Фронта Жена. Задатак организације је да окупи све жене без разлике на вјеру, народност и политичко опредјељење у Антифашистички Фронт Жена и да их покрене у народно-ослободилачку борбу, да још више учврсте јединство српских, хрватских и муслиманских жена и да свестрано помогне политичко и културно подизање жена. АФЖ треба да окупи све жене и оспособи их за учешће у свим пословима народно-ослободилачког покрета.

Наша организација још није успјела да шире продре на неослобођену територију и да окупи оне наше сестре и мајке које још сносе окупаторски јарам и да их покрене у народно-ослободилачку борбу. Треба и на неослобођеној територији стварати одборе АФЖ који ће и тамо организовати помоћ нашој војсци, помоћи породице погинулих бораца и др.

„Наша се жена у народно-ослободилачкој борби препородила. Слобода коју је стекла дала јој је могућности да развије многе своје способности и она, до јуче незнатна, задивљује данас читав свијет.“

Још увијек је недовољан број хрватских и муслиманских жена обухваћен у нашој организацији. Потребно је све хрватске и муслиманске жене окупити у АФЖ. Кроз заједничке акције српских, хрватских и муслиманских жена, ми ћемо још боље учврстити наше народно јединство.

Антифашистички Фронт Жена узео је најширег учешћа у сабирним акцијама прикупљањем за војску хране, одјеће и обуће. Али наша помоћ војсци путем међусобног такмичења треба да буде још јача и организованија. Потребно је да АФЖ у сарадњи са НОО помогне сабирање и склањање лџетине, помогне избјеглице и пружи помоћ пострадалим и сиромашним крајевима.

Учествовање жена у НО власти је недовољно и површно. Један од најглавнијих задатака АФЖ је, да се жене живље заинтересују за рад НОО и у сарадњи са омладинским организацијама свестрано помогну рад НОО. Пуно учешће жена у НО власти омогућиће да се још јаче уздигне наша жена и доведи до организованијег живота у позадини. За што успешније културно и просвјетно уздизање жена треба плански приступити сузбијању неписмености, организовању алфаветских течајева, политичко-васпитних курсева и предавања из здравствених и осталих научних грана. Појачати рад културних секција путем зборов, дилетантских група, зидних новина итд.

Конференција ставља пред изабрани Обласни одбор да помогне организацији у спровођењу постављених задатака, да би на тај начин омасовили и у потпуности учврстили нашу организацију АФЖ. Наша Обласна конференција треба да направи прекретницу у раду читаве организације АФЖ. Све жене треба на све начине да подупиру ову своју моћну организацију, која се родила, расла и јачала у дане ове велике борбе за слободу. Зато је мјесто свим женама у овој нашој организацији, која окупља све наше сестре и мајке у свети ослободилачки рат за слободу и срећу нашег народа.

Живјело јединство свих жена Југославије против окупатора и њихових најамника!

Живјела заједничка борба свих српских, хрватских и муслиманских жена!

Живио Антифашистички фронт жена!

ОБЛАСНИ ОДБОР АФЖ-а ЗА БОСАНСКУ КРАЈИНУ

На Обласној конференцији АФЖ-а изабране су слиједеће другарице у Обласни одбор АФЖ.

- 1.) Соја Ђотић, претседница, из Подгумеча
- 2.) Борислава Батос, из Козаре
- 3.) Драга Ивановић, из Грахова
- 4.) Рада Врањешевећ
- 5.) Смиља Ступар, из Подгумеча
- 6.) Катја Филиповић, из Бање Луке
- 7.) Јованка Јовичевић, из Гламоча
- 8.) Невенка Новаковић, централна Босна
- 9.) Душанка Ковачевић, централна Босна
- 10.) Душанка Ђумура, из Кључа
- 11.) Зора Бркић, из Мркоњића, члан централног одбора АФЖ-а
- 12.) Перса Родич, из Петровца
- 13.) Ханкија Коњевић, из Санице
- 14.) Јела Ђеровић, из Подгумеча
- 15.) Мила Вајалица
- 16.) Циркиа Шибар
- 17.) Мика Пшћанац, члан централног одбора АФЖ-а
- 18.) Зорка Згоњинић, из Козаре
- 19.) Милица Буркић, из Дрвара
- 20.) Иванка Ђерковић, из Бихаћа

ЖЕНЕ ПОМАЖУ НАРОДНУ ВЛАСТ

Са Прве окружне конференције Антифашистичког фронта жена округа Дрвар, жене дрварског округа упутиле су поруку Окружном народно-ослободилачком одбору за Дрвар у којој, између осталог, кажу:

»Ми, жене, даћемо све од себе за помоћ народним властима, даћемо им подршке у њиховој светој дужности организације и мобилизације наших народа у народно-ослободилачку борбу.

Борићемо се да се више никад не поврати стара ненародна издајничка власт. Ми ћемо појачати учешће жена у народним властима, појачаћемо нашу сарадњу са њима ради свете ствари ослобођења нас и наше дјеце.»

Тако су жене дрварског краја, схватајући добро велику улогу истинских и правих народних власти у народно-ослободилачкој борби, поздравиле народне власти свога краја и изјавиле своју спремност и готовост, да с њима тијесно сарађују на великој ствари народног ослобођења.

СЛАВА НАРОДНИМ ХЕРОЈИМА САВИ КОВАЧЕВИЋУ И НИНИ МАРАКОВИЋУ!

На основу одлуке Врховног штаба НОВ и ПОЈ присвојено је звање народног јунака Сави Ковачевићу, команданту V Црногорске бригаде који је пао смрћу хероја код села Врбнице у јуну ове године, кад је на челу бораца III Дивизије, којом је онда командовао, јуришао на непријатељски обруч.

Исто звање подијељено је Нини Марковићу, команданту VII банијске бригаде који је погинуо херојском смрћу код Миљевине у јуну мјесецу приликом пробијања непријатељских блокада.

Слава храбрим синовима Црне Горе и Баније — Сави Ковачевићу и Нини Марковићу!

Злочини четничких банди у околици Гламоча

Четничка банда се ових дана узвртила, пребацује се са једног краја наше ослобођене територије на други и нигдје да се задржи дуже. Попут дивљих звијери насрћу на наша села, убијају и муче народ, пљачкају и пале.

Ових дана сручила се у село Прибељу, под Виторогом, банда жандара Тривунчића. О том разбојничком пљачкашком препадну причају сами сељаци: »Одмах по доласку у село размилила се банда по кућама. Узимају и носе што им допадне шака. Непарени веш из бурила нису оставили на миру и то су објашњавали да им треба за покрет. Тај покрет банде овога пута нас је скупо стао; отјерали су нам преко осамдесет комада оваца и још друге

стоке и преко 200 кг. кајмака.»

Из Прибеље банда је кренула у село Пријане и Ваган. Ту се није задовољила уобичајеном пљачком већ је извршила убијство над чланом НО одбора и двојицом сељака из села Пријана, док је у селу Вагану ухватила секретара општинског НО одбора и двојицу стражара, о чијој се судбини ништа не зна.

Док се све ово догађало, јединице наше војско бориле су се око Ливна с циљем да дођу до остатке усташке војске која се задржава у Ливну, да казни усташке злочинце за њихова недјела. Али баш те дане искоришћавају мртвоглави и врше препаде на наша села, убијају претставнике народне власти, киње и муче напаћени народ.

Др. СИМЕ МИЛОШЕВИЋА

НЕМА ВИШЕ МЕЂУ НАМА

Читава Крајина, а нарочито дрварски и петровачки крај, са болом је примила вијест о свирепом убијству др. Симе Милошевића, професора универзитета и члана Извршног одбора Антифашистичког Вијећа Народног Ослобођења Југославије.

Досад су четничке убојице, по наређењу Драже Михаиловића, министра издајничке избјегличке владе у Лондону, побиле велики број наших истакнутих јавних и културних радника, љекара, професора, књижевника, а једна од њихових најновијих жртава јесте и др. Симо Милошевић.

Већ од првих дана устанка, др. Симо Милошевић пришао је народно-ослободилачком покрету и био је један од организатора Народно-ослободилачке војске. Иступајући на многим зборовима и конференцијама пред становништвом наших ослобођених градова и села, др. Симо Милошевић је живом ријечју популарисао и бранио линију народно-ослободилачке борбе и стекао велике симпатије и војске и народа, па је најзад, због својих заслуга и због своје велике популарности, изабран за члана Извршног одбора АВНОЈ-а.

Популаран као јавни радник, др. Симо Милошевић је био исто тако омиљен и познат као љекар. Као медицински стручњак и љекар он је путовао дрварским, петровачким, бихаћким и гламочким селима, отварајући очи заосталом народу и помажући му поукама и савјетима како да очува своје здравље.

Прије годину дана, у септембру 1942, др. Симо Милошевић претседава Конференцији љекара и медицинског особља Народно-ослободилачке војске. Под тешким условима за рад, др. Милошевић учи те конференције пише научни медицински реферат који је саслушао с највећом пажњом и који је помогао нашим љекарима да се снађу у тешким условима рада, без потребних инструмената и љекова.

Радећи годину дана у Крајини, овај велики син нашег народа показивао је очинску бригу за наше рањене и обољеле борце по Грмечу, Клековачи и гдјегод су се они налазили.

С поштовањем и захвалношћу Крајина се сјећа њега као љекара и као јавног радника и добро памти његове ријечи које је изрекао на сједници АВНОЈ-а, када је казао да је дошло вријеме, да овом земљом влада народ и да се у прах и pepeo сатре пљачка и насиље.

Ми памтимо и не заборављамо злочине које су подле и продане четничке убице, вођене од стране Драже Михаиловића, починиле над нашим борцима — љекарима. Они су убили народног хероја, организатора устанка на Козари, др. Младена Стојановића, убили су у Чемерници докторицу Херцл, убили су др. Зечевића, Косановића Паренту, Дракулића, Катанића и многе друге, међу њима и велики број болничарки.

Памтимо четничке злочине, па ћемо запамтити и овај њихов злочин извршен у Врбници, код Фоче, када је од њихове крвничке руке, заједно са др. Дејаном Поповићем и књижевником Гораном Ковачићем, пао и др. Симо Милошевић.

У овој народно-ослободилачкој борби наш народ је дао много жртава, али оне ће бити освећене и нека се не заваља ни избјегличка југословенска влада ни њени крвави целати да ће терористичким недјелима својих банди над нашим рањеним борцима скренути наш народ с пута којим је пошао. Са још јачим полетом и са још већом мржњом против окупатора и домаћих издајника наш ће народ истрајати у борби до коначног ослобођења.

Нека је слава народном борцу др. Сими Милошевићу!

Сарајево у крвавим фашистичким канџама

Натмурило се небо над шехером срцем напаћене Босне. Шуми Миљацка испод својих многобројних мостова, шуми и пјенуша се, а из тог шума као да се чују вапаји и уздаси. Поглед се зауставља на једном од тих мостова — на мосту Гаврила Принципа. Пред тим историјским мостом, један младић, син ове кршне земље, задојен бескрајном љубављу према слободи и бескрајном мржњом према тиранији, пуцао је прије неких двадесет и девет година на аустро-угарског пријестолонаследника и смртно ранио претставника једне труле империје. Ту, на том историјском мјесту, одјекнули су прије двадесет и девет година метци који су навјештавали смрт туђину и слободу поробљеном народу.

Данас, послје три деценија, Сарајевом опет гази швапска чизма. Данас као и прије крвари срце Босне под туђинским јармом. Али и данас Принципи пуцају. Данас њихови многобројни хитци наговјештавају смрт фашизму и слободу поробљеном народу.

А тежак је живот у поробљеном Сарајеву.

Усташки терор је превазишао све што је дуга историја Сарајева запамтила. Кроз ћелије усташког редарства, Хасан-куле и пријеког суда прошле су хиљаде и хиљаде најбољих синова нашег народа. Из тих ћелија воде само два пута: један у Јасеновац, а други на Враца. Ријетко је ко имао ту срећу да се извуче из крвавих усташких руку. Па ако је коме то и успјело, он је заведен у картотеку »политичке очевидности« усташког редарства, што значи да за њим увијек њушка какво усташко псето и да га сваког часа може снаћи иста судбина оних који су стријелани на Врацама или су одведени у конц. логоре. Разни Радоши, Штимци, Шавори и Баге царују у »црној кући« и наслађују се мукама народних хероја.

Наравно да је сваки прави културни рад замро. Истина, у недостатку правих културних радника, јавно се један број плаћеника који продају своје прљаве производе и тако на јефтин начин стичу име »културних« радника и књижевника. То су прије свега професори Владимир Јурчић, Врана, Карло Павелић, Отилија Деметар, Алија Наметак, затим Ивша Бонњак — Драговачки, Ахмед и Хусени Мурадбеговић, Емилијан Тремљ, Ревал Кадрић и остала клика новопечених књижевника. Све су то већином уљези, са врло сумњивом прошлотињу. Преко такозваног круговала, казалишта и »Новог Листа« те продане душе под разним именима и псеудонимима (Театралис, Катедралис, Рек, Сатир) сервирају својим го-сама своју душевну биједу. И док ове слуге фашизма стварају такзвану усташку »уљудбу«, дотле прави културни радници трупу по казаматима или конц. логорима, ужалко им прије није пошло за руком да сву своју душевну снагу уложе за добро и слободу свога народа.

Иза те усташке културе крију се очај и крајња биједи: глад и оскудица харају Сарајевом. Грађанство је препуштено на милост и немилост шверцерима и разним шпекулантима који у ствари држе у својим рукама исхрану и опскрбу Сарајева. Они суверено владају сарајевском пијацом и чаршијом. Тако н.пр. килограм брашна стоји 250—300 куна. Цијене поврћа и воћа су такође врло високе (кстр. кромпира стоји 70, парадајза 120 куна). Власти не предузимају никаквих мјера да се цијене нормализују, а ако и објаве какву наредбу о максимирању цијена, то је само за то да се грађанству замажу очи. Иначе, послје сваке такве наредбе, све поврће и роба као по команди ишчезне са пијаци, те се повуче у шверц. Тако, у ствари, од максимирања цијена имају корист и опет само шверцери. Постоји, истина, некакав »Градски опскрбни уред« који се, тобоже, стара о опскрбљивању грађанства живежним намирницама, али он у ствари опскрбљује један ужи круг усташких главешина и њихових привилегисаних слугу.

Овакво стање погађа највише радника и нижег чиновника. Њихова мјесечна плата се креће од 3.000 до 3.500 куна, што значи: 10 килограма брашна. Стога се продаје покућство, одијело и све што се да уновчити, да би се подмириле најужније животне потребе. А шта ће они који немају шта продати? Такви су принуђени да се баве свакаквим прљавим пословима или да просјаче. Нарочито је велик број »безпризорних«. На асфалтним улицама Сарајева сусреће се велик број напуштене дјеце која просјаче, а није риједак случај видјети на тротоару, на углу прометних улица, непомичну, испијену појаву какве болесне жене са одојчетом на рукама. Очај и пустош царују на сваком углу главног града мученичке Босне.

Па ипак није свугдје тако. Противуријечности, дубоке противуријечности боду очи просјечном грађанину. Многи су прогледали, многи су јасно видјели оно што у почетку усташког режима нису знали или нису хтјели да виде. Док грађанка мора сатима стајати у реду пред пиљарницом да једва добије килограм трулог проклијалог кромпира, док се сви укућани морају управо »мобилисати« да би се пронашло које јаје и литар млијека, док се мјесецима и мјесецима мора чекати да се добије »дознака« за оправку подераних ципела (о новим нема ни говора), дотле на другој страни тече раскошан, објестан живот швапских официра, усташких главешина и ратних милионера. Све се више распламсава мржња прогањаног и обесправљеног сарајевског становништва против окупатора и његових најамника.

И та мржња постаје сваким даном све већа. Ниједан Сарајлија не вјерује у смијешне паролe фашистичке »промишле«. Иако се усташка пропаганда труди свим расположивим средствима

да што је могуће више рашири своје глупе лажи, ипак јој не успјева да и у најмањој мјери заведе и поколеба огорчене и измучене масе грађанства.

Но, док се тако у јавном животу Сарајева осјећа скоро на сваком кораку огорчење према окупатору и његовим усташким плаћеницима, дотле се у сјенци тог јавног живота води упорна, несмиљена борба противу Шваба и усташа. У тој борби предњачи особито омладина. Радници и школована омладина којима из билокаквих разлога није могуће да изађу из града, те да се с оружјем у руци прикључе Народно-ослободилачкој војсци, воде ту исту борбу у граду. У тој борби је досада херојски пало неколико стотина најбољих синова нашег народа. Па ипак, и поред великих жртава, борба се наставља под све тежим условима. Прорјеђени редови се брзо попуњавају новим борцима. Пред њиховим очима стално лебде свијетли примјери палих другова који су херојски подијели мучења и патње и опомињу их на тешку освету. Свијетли херојски ликови Радојке Лакић, Адема Баћа, Фрање Сигмунда и многих других указују пут којим треба ићи.

Иначе, широки слојеви грађанства живо потпомажу нашу борбу. Они чврсто вјерују да ће ускоро доћи час када ће их Народно-ослободилачка војска изабавити из крвавих фашистичких канџи. Стога Сарајлије са највећим интересовањем прате борбу Народно-ослободилачке војске и сваки њен успјех радосно дочекују. Требао је само видјети лица Сарајлија послје недавног успјелог напада на Рајловац. На њиховим лицима лебдио је осмјех радости.

Истина, било је и таквих којима се крв ледила у жилама. Таквих има много мање, али има их. То су усташки и четнички злочинци. Они осјећају да им се приближује крај. Они осјећају да час народне освете и суда није далеко.

Сарајево с нестрпљењем очекује тај час. Оно с нестрпљењем очекује дан, када ће се над њим разведрити натмурено небо и засјати сунце слободе.

Н. Р. Горски

ПОДГРМЕЧ ЗА СВОЈУ ВОЈСКУ

У посљедњој кампањи, поведеној послје жетве, народ Подгрмеч дао је за наше ударне јединице које се налазе у пасивним крајевима; следеће прилоге:

пшенице	77.225 кг.
зоби	78.423 "
јечма	3.476 "
пира	3.443 "
ражи	3.396 "
проса	4.487 "
граха	16.510 "
смјесе	3.089 "
кукуруза	1.934 "
кромпира	54.287 "

Свега 246.270 кг.

Једна општина која је под непријатељском контролом сама је дала преко 3 вагона жита.

Братство Лике и Крајине

Тамо из даљине, кроз кишне облаке надрите над планинским вијенцима, одјекивала је грмљавина топова. То швапске хорде побјешњело навиру на јуначку Лику. Хоће хитлеровски пси, уз помоћ усташко-четничких зликовачких банди, да прегазе слободарску и бунтовну Лику; да угуше то огњиште народне буне, моћни извор идеје братства са хрватским народом — са свима народима наше Отаџбине. Али, преварили су се фирерови каплари да ће све ићи глатко и брзо, заборавили су да се бунтовна, устаничка Лика не да без крви прегазити, да су јуначке личке и кордунашке бригаде стале на браник сваке слободне стопе, стале у заштиту свога народа.

— Е, мој синко, мој роде, није лако своју кућу напустити... Па наша драга војска... Зар се од ње лако и без бола растати?!...

Тако је говорила старица Личанка која је носила унуче у наручју, заостајући полако иза дуге колоне. То је родољубиви народ Лике, жене и дјеца, омладина и старци, напуштао своја села и склањао се преко Уне и Крке у Крајину, у слободна и неугрожена села од непријатељске офанзиве.

— Све што смо могли кренути и понијети, то смо кренули. Остало смо склонили, да проклети швабо и пљачкашке банде неће лако наћи. — Тако нам је говорио члан н. о. одбора који је кренуо са народом свога села.

На терену двију општина најближих Лици, смјештено је преко 1.500 душа, избјеглих из Лике. Народ ових двију општина примио је са љубављу своје комшије и пријатеље, Личане. Н. о. одбори улажу напоре да би брзо посао свршавали, да нико не остане незбринут, да се стока смјести гдје ће имати воде и паше, да се исправе грјешке и пропусти итд. Треба радити брзо, треба испунити велике обавезе пред народом — свјесна је тога народна власт и зато ради самопрјегорно.

— Имали смо, другови, потешкоћа у спровођењу евакуације. Петоколонијске банде са стране убациле су паролу да народ не иде у Крајину, да тамо неће бити добро примљен, те да је тамо опасно и да ћемо бити препуштени сами себи итд. — у разговору објашњавао нам је претсједник н. о. одбора.

И заиста, петоколонијски елементи, четничке хуље и друге банде, протурили су у народ ту пропаганду преко својих јатака чим је офанзива почела. Хтјеле су те плаћеничке слуге окупаторских хорди и југославенских избјеглица, да на јефтин начин разбију јединство између народа двају слободарских крајева, Лике и Крајине, да фашистичким главешинама предају што више робља. О високу свијест народа Лике разбили су се ти бандитски покушаји.

Посјетили смо неке породице из Лике да видимо како су смјештене и како се осјећају у новој средини.

— Овај народ примио нас је добро и лијепо, искрено и пријатељски. Осјећамо се ко у својој кући. Храме имамо. О нашој стоци воде рачуна ко о својој. Заједно је гоне у паћу, на воду, у тор. Брину се за нас, нема шта рећи...

— Нашој су дјеци дали, чим смо стигли, дали млијека и смјестили нас у суво...

Такве и сличне одговоре могао си чути скоро на све стране.

Високи морал и борбеност народа Лике није ништа поколебало. Вјера у побједу, вјера у нашу војску, чврста је и несаломљива.

— Имам четири сина, сва четворица су у бригадама. Неки дан један ми је погинуо у борби на Дољанима. Један је отишао са Петом црногорском бригадом, о њему ништа не знамо. Сретна сам да знам за ову двојицу овде, да су ми живи и здрави и да су са својим друштвом. Тешке су ране на мом материнском срцу, али све се ово мора поднијети, нема друге...

Ово нам је причала једна од племенитих мајки из села Дољана, а колико оваквих мајки хероја има наша Лика и Крајина, наша Отаџбина... И нека се леди крв у жилама фашистичких зликоваца и њихових слугу пред праведном осветом и гњевом народним...

Могло би се навести много примје-

ра високе свијести и солидарности, братске љубави и топлот саосјећања, што наш народ показује нарочито у данима опасности и страдања његове браће у другим крајевима. У једној кући, код сиромашног сељака, смјештене су три породице, домаћин није дозволио да иду од њега. — »Није ми ништа тешко, нека их код мене«...

Данас заједно живе у једној кући, заједно раде, преду плету и дарове дају за наше јуначке бригаде, наше мајке из Лике и Крајине. Она једна другој топло, сестрински искрено, причају о својим синовима херојима: мајка Личанка из Добросела има два сина у личној дивизији, а трећи јој је отишао са Трећом санџачком бригадом, тамо негдје далеко, далеко... А њена сестра по борби и хероизму, мајка Крајишковића, дала је свога сина јединца у Прву пролетерску дивизију... Он је тамо негдје исто далеко, бори се у нашој најславнијој дивизији...

Да, чврсто јединство наших народа и покрајина, цементирано крвљу наших најбољих бораца, јединство између наше војске и позадине — то је тврди бедем о кога ће се разбити, као и досада, све непријатељске офанзиве, сви насртаји побјешњелих хорда на наш народ и ослобођену територију. Слободарска Крајина, послје избјеглица из Баније, прима данас и избјеглу браћу из Лике, ону исту браћу код којих су Крајишници нашли уточиште и братски пријем за вријеме велике зимске фашистичке офанзиве на Крајину. Тако се, кроз узајамну помоћ у тешким данима, утврђује братство и другарство између Личана и Крајишника.

Љ. Б.

Дочек Седме дивизије у Подгрмечу

Већ трећу годину народ Подгрмеча, раме уз раме уза своју војску, хрве се с окупатором и с домаћим гадовима кроза све њихове офанзиве, офанзиве, препаде и пљачкашке походе. Већ трећу годину тај честити народ раширених руку дочекује и угошћава чете, батаљоне и бригаде своје народне војске, па били то борци њихове омиљене домаће Шесте бригаде, била то Осма »муслиманска« или макоја друга јединица.

Недавно је Подгрмеч имао прилику да по први пут види и угости своју хрватску браћу, Седму хрватску дивизију, која се, прошавши кроз крваве битке у Црној Гори, Санџаку и Источној Босни, враћала назад у Хрватску.

Док су браћа хрватски борци с пјесмом путовали према првом подгрмечком селу које је до половине попаљено, са свих страна су се у то село слијевале читаве ријеке народа с даровима и храном њима на дочек. Сусрет војске и народа био је срдчан и свечан. Ређали су се поздравима с трибине, поклици нашој војсци, другу Титу,

Партији и јединству наших народа, одјекивала је заједничка пјесма.

Друго вече приређен им је величанствен дочек у другом селу, усред Подгрмеча. Омладина, жене и пионири у поворкама су стизали у село, долазила су кола с храном. Једна дјевојчица, пионирка, прва је испред пионира поздравила хрватске борце и предала им поклон пионира, 1 кг. дувана, с ријечима: »Ми најмлађи у борби поклањамо вам дар, који смо сакупили и одредили за вас, јуначке борце Седме дивизије.«

Док је политкомесар Дивизије поздрављао народ Подгрмеча, у половини његова говора на мјесто свечаности стицла је изненада велика поворка народа с неослобођене територије провлачећи се крај непријатељских стража и засједа само да поздраве и види своју хрватску браћу.

Уз пјесму, игру и срдчане разговоре и крајишки Срби и браћа из Хрватске, земљаци Петра Кочића и земљаци Матије Губца, још су једном јасно осјетили да су блиски и права браћа и да су им интереси у овој борби исти и једнаки.

ПОЗДРАВ СЛОВЕНАЧКИХ РАДНИКА ЕНГЛЕСКОЈ РАДНИЧКОЈ КЛАСИ

Поводом Конгреса енглеских тред-униона (синдиката) Одбор радничког јединства Словеније упутио је преко Конгреса поздрав енглеској радничкој класи. На тај поздрав осврнуо се лондонски радио а у цијелости су га донијеле и енглеске новине „Рејнолд Њус“.

Конгресу енглеских синдиката

Радничка класа Словеније шаље ва-шем Конгресу и читавој британској радничкој класи своје ватрене поздраве у најискренијој жељи да вашим радом допринесете дјелу побједе и помогнете да се убрза слом хитлеровске Њемачке. Радничка класа Словеније, већ првих дана послје окупације Југославије, окупила се под заставом народно-ослободилачке борбе, јер је била свјесна да окупатор доноси нашем народу смрт и истребљење. Под јединственим руководством Ослободилачке фронте Словеније ујединиле су се све словеначке родољубиве партије и групе, без обзира на политичке погледе и социјални положај. Овај огроман успјех — збијање читавог народа око Ослободилачке фронте, био је могућ прије свега због тога што је радничка класа Словеније остварила своје јединство, што је остварена борбена сарадња Комунистичке партије и слободних демократских и слободних амстердамских синдиката са хришћанским социјалистима. Највећи, пак, успјех постигле су словеначке антифашистичке и родољубиве снаге стварањем Народно-ослободилачке војске и партизанских одреда Словеније, која улази у састав Народно-ослободилачке војске и партизанских одреда Југославије и бори се под командом нашег легендарног врховног команданта, Тита. Стотине и хиљаде најбољих синова радничке класе Словеније већ су положили своје животе за слободу народа, борећи се храбро у редовима Народно-ослободилачке војске.

Ми би хтјели да британска радничка класа зна истину о нашој борби и да схвати под каквим се тешким околностима боримо већ три године на живот и смрт против окупатора, који нас превазилази технички и бројчано. Борећи се против окупатора из развалина, уништених и спаљених домова и села, у градовима који су опасани бодљикавом жицом, у концентрационим логорима — ми испуњавамо свој савезнички дуг.

Надамо се да ћете ви, британски радници, схватити и разумјети, због чега нама у Југославији није свеједно да ли ће се рат свршити данас или сутра. Уједно се надамо да ће Конгрес тред-униона са новим снагама затражити стварно отварање другог фронта и приступање материјалној и моралној помоћи Народно-ослободилачкој војсци Југославије и захтијевати да се спријечи реакционарно дјело југославенске емиграције у Лондону да злоупотребљава слободну и демократску енглеску територију за организовање борбе против Народно-ослободилачког покрета Југославије и пружање помоћи Нијем-

Величанствене побједе Црвене армије

За недјељу дана ослобођено је преко 5 хиљада села и градова

Оно што је Црвена армија учинила за посљедњу недјељу дана, то досада, за исто вријеме, није учинила ниједна војска на свијету. За свега седам дана она је ослободила преко пет хиљада насељених мјеста и градова и разбила десетке фашистичких дивизија на фронту од преко 900 километара.

У Москви не престају да грме топови који, по заповијестима маршала Стаљина, плотунима објављују совјетским народима и читавом слободољубивом човјечанству величанствене побједе Црвене армије. Неодољиво, као лавина, она руши очајнички отпор Хитлерових хорди које узмичу и бјеже на запад. Славом овјенчане дивизије Црвене војске добивају имена градова које су ослободиле. Велик је број тих ослобођених градова као што је велик број славних дивизија Совјетског Савеза.

На најјужнијем сектору фронта, на Кубану, Црвена армија је на јуриш заузела другу по величини луку на Црном Мору, Новоросијск и, надирући даље према Керчком Мореузу, луку Анапу. У Украјини, надирући према Дњепру, Црвена армија ослободила је редом важне градове, жељезничке раскрснице и утврђења Лозовају, Миргород, Ромни, Прилуки, Лубни, Пирјатин, Хорол, Павловград, Красноград и Чернигов, поред десетака што већих, што мањих градова. На обали Азовског Мора ослобођена је лука Осипенко (Берђанск).

Непосредни офанзивни правци Црвене армије на јужном сектору фронта постали су градови Мелитопол, Запорожје, Дњепропетровск и сам Кијев. Од Дњепра су најистуреније јединице Црвене војске удаљене свега десетак километара. Борци Црвене армије могу већ да виде сјајна кубета кијевских цркава.

На централном дијелу фронта, Црвена армија је, послје огорчених борби, разбивши шест њемачких дивизија, заузела једно од најважнијих хитлеровских утврђења на Источној фронту — Брјанск, а упередо с њим и важни град Бјежицу. Истовремено са освајањем Брјанска, Црвена армија је ванредним комбинованим акцијама коњице, ваздухопловства, артиљерије, моторизованих јединица и пјешадије прешла ри-

јеку Десну, главну притоку Дњепра и отворила пут ка горњем Дњепру и граду Гомелу.

Још сјеверније, на сектору Смоленска, Црвена војска, послје крвавих бојева, заузела је градове Јарцев и Духовщину који претстављају главне одбранбене тачке Смоленска. Наступајући сјеверније према Смоленску, заузети су градови Велиш и Демидов. Тако је Црвеној армији отворен пут ка Смоленску, главној стратешкој тачци цијелог Источног фронта, а исто тако и према важном граду Витебску.

Хитлерова пропаганда је и прошле недјеље трубила да њемачка команда води еластичне одбранбене бојеве и да је плански евакуисала градове које је ослободила Црвена армија. Али како је изгледало то »планско евакуисање«, види се по слиједећем извјештају московске »Правде« о заузећу Духовщине:

»Хитлеровци су очајнички покушавали да задрже кључ Смоленска. Хитлер је био заповједио генералима да задрже по сваку цијену Духовщину. Непријатељ је био направио 6 одбранбених линија, многе бункере, митраљеска гнијезда, протутенковске ровове, бодљикаве жице и друге врсте утврђења. Прилазе су опкољавала три реда бодљикавих жица и минских поља. Нијемци су се очајнички одупирали и довлачили стално свјеже снаге. Нека совјетска одјелења морала су за дан да одбију до 20 њемачких противнапада. Али совјетска пјешадија, тенкови и артиљерија савладали су одбрану непријатеља. Моћним узајамним акцијама свих врста оружја, храбри совјетски војници и официри истјерали су ниткове из Духовщине.«

Не воде, дакле, Хитлерове разбојничке хорде »еластичну« него очајничку борбу, не евакуишу они градове него из њих у паници, потучени и разбијени бјеже. Иде Црвена армија према Дњепру, према Дњепропетровску, Кијеву и Смоленску. Тутње кораца бораца Црвене војске као бат судбине — уносе страву у редове разбојничке гамади и одзвањају као побједничка звона, као вјесници скоре слободе у разиграним срцима милионских маса потлачених, слободољубивих народа.

цима и издајницима у сарађивању окупатора са Дражом Михаиловићем,

Радничко јединство Словеније радује присуство совјетских делегата на ва-шем Конгресу. Радничка класа Совјетског Савеза показује примјер одлучности у борби против окупатора. Она нам улива наде да ће заједничким напорима демократских држава непријатељ бити потпуно разбијен.

Другови, наша браћо енглески радници, примите поздрав наших бораца

који су рјешени да се боре за истјеривање окупатора до посљедње капи своје крви.

За Радничко јединство Словеније:

Франце Лесковшек,
секретар ЦКС КП Словеније

Франце Свейек,
народни заступник, социјал-демократски делегат на међународној конференцији синдиката у Вашингтону
Тоне Фајфар,
из вођства хришћанско-социјалистичке групе

ИЗ ПОСЉЕДЊИХ ИЗВЈЕШТАЈА ВРХОВНОГ ШТАБА НОВ

ГОРИЦА ЈЕ СЛОБОДНА

Словеначке јединице Народно-ослободилачке војске заузеле су Горицу и Словеначке Бистрице.

У Далмацији наше јединице заузеле су острва Корчулу, Лопуд, Ластово и полуострво Пељешац.

Читава обала Јадранског Мора, изузев неколико градова, налази се у нашим рукама.

У Далмацији, је основана бригада »Гарибалди«, у коју су ступили талијански војници и официри који су изразили жељу да се заједно са нашом Народно-ослободилачком војском боре против окупатора.

На острву Рабу, наши борци ослободили су 5 хиљада заробљеника, од којих је једна трећина ступила у редове Народно-ослободилачке војске.

Жабљак и Калиновики поново у нашим рукама

У Црној Гори, Дурмиторски партизански одред заузео је град Жабљак.

Јединице наше II и III Дивизије настављају успјешне операције у југоисточној Босни, Црној Гори и Херцеговини. Борци II Дивизије заузели су јужно од Сарајева вароши Калиновики и Трново.

У источној Босни, борци наше XV Војвођанске дивизије послје жестоког окршаја заузели су утврђену варош Цапар. Заплијењено је 400 пушака, 57 митраљеза, 1 бацач мина са 600 мина, 450 ручних граната и 30 аутоматских пушака. Наши борци заробили су 400 непријатељских војника и 3 официра.

Близу Брода наши борци разоружали су 300 жандара — Пољака и заплијењили 1 топ, радио-станицу, 7 тешких митраљеза, много пушака и остале ратне спреме.

На отсјеку фронта код Задра, код

Книна и дуж цесте Бихаћ—Книн, воде се жестоки бојеви. Приликом жестоког окршаја код села Обрић непријатељ је претрпео велике губитке. Једна јединица Книнске бригаде истријебила је 30 Нијемаца и заробила неколико њемачких војника.

Наши борци бране Сплит и Сушак

Око Сплита и Книне води се велика битка за Сплит. Ова битка траје већ 10 дана и коштала је досада њемачке окупаторе и њихове лакеје преко 2.000 мртвих и велики број рањених.

Заједно са далматинским и крајишким борцима, око Сплита боре се стотине и хиљаде сплитских грађана који су претходно постали борци Народно-ослободилачке војске. У току последњих дана око Книне и Сплита никла су многобројна утврђења. На путевима и цестама, преко којих могу продирати тенкови, ископане су велике јаме, а иза сваког камена и сваког утврђења Нијемци и усташе вреба смрт.

У Сушаку, наше јединице воде борбе са једном њемачком јединицом која је успјела да се пробије из Ријеке и да заузме положаје на нашој обали. Већи дио града наше јединице чврсто држе у својим рукама и успјешно одбијају све непријатељске нападе. Наша тешка артиљерија непрекидно сипа јаку ватру на њемачке положаје и касарне у Ријеци.

Жене разоружавају четнике

У борбама код Гомирја наше јединице потукле су јаки одред четника Михаиловића који је бројао око 1.000 људи и који је пружао помоћ њемачким окупаторима. Убијено је 200 и заробљено 150 четника. Преостали четници су се разбјежали и сада их по селима разоружавају жене.

СА НАШИХ КРАЈИШКИХ ФРОНТОВА

Уништен њемачки гарнизон у Пркосима

Ноћу између 17 и 18 о. мј. два батаљона X Крајишке НОУ бригаде и Ударни батаљон Дрварско-петровачког НОП одреда извршили су напад на непријатељски логор у селу Пркосима (комуникација Врточе—Кулен Вакуф). Послије дуге и жестоке борбе логор је потпуно уништен.

Том приликом заробљено је 27 легионара, док је убијено око 200 Нијемаца и легионара, а заплијењено је 10 њемачких пушкомитраљеза »шараца«, 5 тромблонских пушака, једна исправна радио-станица, 2 мала бацача, један тешки митраљез и 4 тешке хаубице (једна од 155 мм., а три од 105 мм.), које су, због тога што нису могле бити извучене, уништене.

У акцији на четнике на просторији Б. Грахово—Книн, између 10 и 15 о. мј. убијено је 10 четника, а заробљена

су два четника. Заплијењена су 3 коња са кухињама и списак четничке бригаде »Петар Мркоњић«. Остали четници су се разбјежали.

У овој акцији имали смо 2 лакше рањена.

Ослобођен је Острожац

Ноћу између 17 и 18 о. мј. Рамски НОП одред извршио је напад на град и жељезничку станицу Острожац (комуникација Сарајево—Мостар). Град је био добро утврђен са бункерима, а бранила га је једна сатнија II горске пуковније.

Након жешће борбе, наши борци ослободили су Острожац. У овој акцији убијено је 12, а заробљен 41 непријатељски војник. Заплијењено је 2 лака бацача, 41 пушка, 2 тешка митраљеза, 2 пушкомитраљеза, 1 ручни двоглед и

7 коња као и много остале ратне спреме.

На жељезничкој станици уништена су сва постројења и неколико вагона натоварених са сијеном које је требало бити изведено окупатору.

У овој акцији наши нису имали губитака.

Грмечани уништили 4 воза.

Јединице Подгрмечког НОП одреда уништиле су на прузи Приједор—Бос. Нови 2 терета воза и 1 блиндираног воз који је пошао у помоћ. Овом приликом убијена су 83 њемачка војника. Иста јединица пресјекла је жељезничку пругу између Босанског Новог и Бос. Крупе. Избачен је из шина један теретни воз.

Нијемци су напустили Сардинију, а француске и енглеске трупе се искрцале на Корзици.

У Италији, V америчко-британска и VIII британска армија воде сада борбе са Нијемцима на линији Бари—Салерно. Енглези и Американци су овдје морали да издрже снажан њемачки притисак, чак да се једно вријеме и повлаче. Након успостављања везе између V и VIII армије, Нијемци су присиљени на отступање. Енглези и Американци заузели су град Потенцу.

Нијемци су напустили оток Сардинију, а трупе генерала де Гола и енглески командоси искрцали су се на Корзици гдје воде борбе против хитлероваца заједно са домаћим становништвом.

У источној Медитерану, Енглези су освојили острва Самос, Кос и Лерос.

Због одсуства другог фронта Нијемци шаљу појачања на Источни фронт

Московска »Правда« пише да је број њемачких дивизија на Источном фронту, због одсуства другог фронта на западу, поново порастао. Рачуна се да на Источном фронту сада има 212 њемачких дивизија, а то је знатно више од 2 трећине свих дивизија њемачке војске. На совјетско-њемачком фронту биле су пребачене из Француске 328 њемачка пјешадијска дивизија која је била у Марсељу, 113 њемачка пјешадијска дивизија из Париза и 355 пјешадијска дивизија која је била у Нанту. На путу за совјетско-њемачки фронт налази се још неколико дивизија, од њих најмање 2 тенковске.

Последње вијести

Нови успјеси наше војске

У Црној Гори наше јединице заузеле су град Улцињ и блокирале Бар. Заробљено је 500 њемачких војника и официра. Црногорске јединице Народно-ослободилачке војске разоружале су два талијанска пука.

Талијанска дивизија »Саориненце« на челу са командантом-генералом, прешла је у Црној Гори на нашу страну и сада се бори заједно са НО војском против њемачких окупатора.

Такођер је заузет град Петровац (на мору). Словеначке јединице Народно-ослободилачке војске заузеле су варош Идрију.

Исте јединице, према посљедњим подацима, потпуно су разоружале 6 талијанских дивизија.